

Hankkeen taustalla on syksyllä 2001 Helsingin kaupungin koillisessa suurpiirissä toteutettu elämyksellinen päihdekasvatustapahtuma nimeltään Valintojen putki. Kohderymänä olivat koillisen alueen kaikki kuudesluokkalaiset, jotka kaikki myös vierailivat putkessa. Tapahtuma sai hyvää palautetta niin lapsilta itseltään kuin koulujen henkilökunnilta. Tapahtumalle kaivattiin jatkoa, ja kesällä 2002 perustettiin moniammatillinen suunnittelutyöryhmä. Lähtöajatuksena oli, että putken kulissirakennelmat teetetään alueen käyttöön, ja tapahtumasta tulee osa koulujen vuosittaista päihdeohjelmaa. Tavoitteena on tarjota työkaluja päihdekysymysten käsittelemiseen niin oppilaille, koulujen ammattilaisille kuin vanhemmillekin.

Valintojen putkella tuetaan koulujen päihdekasvatusta sekä terveyden edistämistä, ja sillä on opetusviraston ideologinen tuki. Opettajat ovat sitoutuneet osallistumaan tapahtumaan yhdessä oppilaiden kanssa. Kyseessä ei ole ainutkertainen hanke, vaan vuosittain toistuva osa koulujen päihdeohjelmaa. Alkuesittelyn jälkeen oppilaat jaetaan ryhmiin vastaamaan kehystarinassa esiintyvien ikätovereiden esittämiin kysymyksiin päihdeistä. Putki on kulissirakennelma, jota edetään ahtaita ja hämääviä tunneleita pitkin huoneisiin, joissa ohjaajat keskustelevat oppilaiden kanssa päihteisiin liittyvistä valinnoista kehystarinan kautta. Ensimmäisen huoneen teema on ystävät, itsetunto ja kaveripaine. Keskustelua käydään siitä, millainen on hyvä ystävä? Saanko olla kaveriporukassa oma itseni tai eri mieltä? Miten voin itse olla sellainen ystävä, jonka seurassa voi olla oma itsensä? Käytävää pitkin siirrytään toisen huoneen kotibileisiin, jossa tarinan avulla keskustellaan alkoholista ja tupakasta sekä niihin liittyvistä valinnoista ja ryhmän sosiaalisesta paineesta. Kolmas huone on keittiö, jonka pöydän ääressä keskustellaan rajoista, rakkaudesta ja erilaisuudesta. Viimeiseksi siirrytään purkuhuoneeseen, joka sisältää tunnelmia ja keskustelua putken kokemuksista. Tila on valoisa ja mukava, siellä kerrotaan myös mistä on mahdollisuus saada apua ja lisätietoa päihteisiin liittyvissä kysymyksissä.

Hollolassa julkaistun päihdekasvatuksen ikäluokkaohjeistuksen ja Hyvän elämän kansion aineisto muokattiin Helsingin alakouluille sopivaksi. Erityisesti kuudensien luokkien opettajille on tuotettu tukimateriaalia, ja he keräävät putken jälkeen palautteet sekä palaavat tarinaan käsittelemällä nuorten esittämät päihdekysymykset oppitunnilla. Osallistuville kouluille jaetaan materiaalikansio siinä vaiheessa kun Valintojen putki pystytetään alueelle.

Vanhemmille on tuotettu Puutu ajoissa –vanhempainopas, jota jaetaan vanhempainilloissa ja reppujakeluna osallistuvien koulujen 6. luokkalaisten koteihin.

Päihdekasvatus toteutetaan paikallisesti verkottumalla eri ammattiryhmien ja kolmannen sektorin kanssa. Suunnitteluryhmässä ovat olleet mukana peruskoulun kuraattori ja terveydenhoitaja, nuorisotoimi, sosiaali- ja terveystoimi, seurakunta, SPR, YAD, Helsingin NMKY, ja Klaari Helsinki. Myös sosiaali- ja terveysalan oppilaitosten kanssa tehdään yhteistyötä tarjoamalla heille aiheeseen liittyviä opinnäytetyöaiheita.

Putken testausta suoritettiin Jakomäen ala-asteella toukokuussa 2004. Lukuvuonna 2004-2005 sen kiersivät koillisen alueen 6. luokkalaiset, 2005-2006 se laajeni myös pohjoiseen koulupiiriin ja 2006-2007 mukaan liittyy myös eteläisen ja kaakkoisen piirin kouluja.

Valintojen putken rahoituksesta ovat vastanneet Helsingin kaupungin Terve ja turvallinen kaupunki – neuvottelukunta, Malmin seurakunta, Koillinen terveyskeskus, Koillinen Klaari, ja myös muut toimijat antamalla materiaalia, aikaa ja työvoimaa hankkeen käyttöön. Myös Pohjois-Helsingin yläasteen nuorten lahjoittamat kevättapahtuman tuotot on kohdistettu tähän hankkeeseen. Putki ei ole kenenkään oma vaan kaikkien yhteinen aarre.

Sirpa Smed, Pohjoinen Klaari, GSM 050 380 9679, sirpa.smed@hel.fi
Tommi Tossavainen, Pohjoinen Klaari, GSM 050 380 9617, tommi.tossavainen@hel.fi
Henrik Laine, koulukuraattori, GSM 050 401 3268, henrik.laine@edu.hel.fi